

המגעים החשאיים בין סוריה וישראל: יש למצות את ההזדמנות, בלי ויתורים ביטחוניים

written by מאיר בן שבת | 08.05.2025

דיווח סוכנות "רויטרס" על קיומו של ערוץ שיחות חשאי בין סוריה לישראל, בתיווך מדינת איחוד-האמירויות, תפס את הנשיא הסורי [?] אחמד א-שארע בדיוק בזמן שנחת בפריז, לביקור הרשמי הראשון שהוא מקיים במדינה אירופאית.

רשימת הנושאים שבהם ביקש לדון עם מארחו, הנשיא עמנואל מקרון, כללה את שיקום סוריה, שיתוף פעולה כלכלי בין המדינות במגזרי האנרגיה והתעופה, היחסים עם לבנון ומדינות שכנות נוספות וגם את אתגרי הביטחון של הממשל הסורי החדש, בין השאר, גם על רקע פעילותה הצבאית של ישראל.

ביקורו של הנשיא הסורי בצרפת, חמישה חודשים בלבד לאחר שתפס בכוח את השלטון, ממחיש את המהירות שבה הקהילה הבינלאומית משנה את טעמה ביחס אליו. א-שארע שעבר את רוב חייו הבוגרים בשורות אירגוני הג'יהאד, מבית מדרשה של אל קאעידה, עדיין תופס מקום ברשימת הטרוריסטים המבוקשים ע"י ארה"ב ועל ראשו פרס בגובה עשרה מיליון דולר.

שעון החול האוזל, עד לרגע בו יזכה להכרה בינלאומית רחבה, להפחתה של הסנקציות שהוטלו על סוריה בימי משטר אסאד ולתמיכה במאמצי שיקומה, משקף גם את חלון ההזדמנויות שנפתח לעיצובה של מציאות חדשה, מצד מי שמבקש זאת. בכל מקרה ומעל כל הסדר שיגובש חייבת לרחף האזהרה-הנבואית [?] "הִיִּהְפֹךְ כּוֹשֵׁי עוֹרוֹ וְנִמְרַ חֲבֵרְבֶּרְתִּיו".

דיווח סוכנות רויטרס על המגעים החשאיים בין ישראל לסוריה בתיווך איחוד האמירויות, לא צריך היה להפתיע את מי שעוקב אחר התנהלותו של הנשיא הסורי. כבר לפני חודש, פרסם העיתונאי הבריטי קרייג מארי כי א-שארע התחייב בפני הממשל הבריטי לנרמל את יחסי סוריה עם ישראל עד סוף השנה הבאה.

לפי אותו הדיווח, הנשיא הסורי גילה נכונות להסדר שיכלול כינון יחסים דיפלומטיים, אפילו מבלי שהציב את הנסיגה ישראלית בראש דרישותיו. התמורה העיקרית שהוא מצפה לקבל על כך היא הסרת הסנקציות ותמיכה כספית משמעותית מהמערב.

גם הרטוריקה שנקטו דוברי המשטר הסורי החדש, כלפי ישראל, הפגיעה במתינותה היחסית. ניכר כי המשטר לא רוצה להסתבך בהרפתקאות צבאיות עם ישראל. לפחות לא בראשית דרכו.

ואולם, גישתה הכללית של ישראל כלפיו התאפיינה, בצדק רב, בחשדנות ובזהירות. זאת, הן

לנוכח החשש כי א-שארע מסווה את עמדותיו האמיתיות והן מעורבותו של ארדואן- שעמדותיו כלפי ישראל הלכו והקצינו. בישראל ובעולם הערבי חששו כי החלל שנוצר בעקבות קריסת הציר השיעי יתמלא ע"י שחקן סוני-קיצוני בהובלת טורקיה ובתמיכת קטאר.

אם טורקיה תצליח לבסס הגמוניה בסוריה, היא תוכל להרחיב את השפעתה הרבה מעבר לכך ותהיה עלולה למצוא את עצמה בעימות, גם אם לא-צבאי בטווח המיידי, עם שחקנים אזוריים, כמו ישראל, ערב הסעודית ואיחוד האמירויות. איום משמעותי במיוחד נשקף ליציבותה של ירדן, לנוכח החיזוק התורכי שיקבלו האחים המוסלמים בממלכה ההאשמית, מצד שכנתם.

הנשיא טראמפ, הבין היטב כי המפתח להשגת יציבות בסוריה נמצא למעשה בידיהן של ישראל ותורכיה. התבטאותו המשעשעת בעניין זה, במסיבת העיתונאים שקיים לצד נתניהו, קיפלה בתוכה תפיסה שלמה. מהלכי התיווך של איחוד אמירויות, בברכתו, נועדו להסדיר את חלוקת ההשפעה במגרש הסורי באופן שיבטיח את האינטרסים החיוניים לא רק של תורכיה וישראל, אלא גם של שאר המדינות שעלולות להיות מושפעות מכך: ירדן, סעודיה, איחוד האמירויות ואפילו מצרים. בראייתו, להסדרה כזו תהיה תרומה נוספת בהחלשתה של איראן ולא פחות חשוב מכך ² בקידום חזונו למזרח תיכון חדש .

הגישה שישראל צריכה להפגין ביחס למהלכים עם סוריה, אמורה לפני הכל לתת מענה לחששותיה. לכן, אין מקום לדיבורים על נסיגות, הגבלת פעילות צבאית או על הסכמה לקיומן של יכולות צבאיות המתגרות את ישראל, בשטחה של סוריה ועל בריתות והסכמים צבאיים עם מדינות העוינות את ישראל.

על ישראל להחזיק במדיניותה ולפיה "נגן בעצמנו על האינטרסים שלנו". הדברים אמורים גם ביחס לאזורים הרלוונטיים בדרום מערב סוריה. ולשמר תהליכים ומנגנונים שיבטיחו את שלומם של הדרוזים. ישראל צריכה לדרוש את סילוקם מסוריה של נציגי אירגוני הטרור שפועלים נגדה.

נכון לבחון את האפשרות לכרוך במהלכים עם סוריה גם את יוזמת טראמפ להגירה מרצון של תושבי עזה. אם ממילא יושקעו מאמצים כבירים לשיקומה של סוריה ולהשבת מיליוני הפליטים שעזבו אותה בעקבות מלחמת האזרחים, אפשר יהיה לשלב בכך גם פתרונות לתושבי עזה המעוניינים בהגירה. מאפייניה של סוריה בעידן השיקום יוכלו להפוך אותה ליעד אטרקטיבי לכך.

פורסם בישראל היום, בתאריך 08.05.2025.